

Gamle sanger om igjen

Det er ofte bedre å spørre hva man kan, heller enn hva man skal. Tre nye utgivelser tester ut alternative tilnæringer til klassiske verk.

14.01.2011

Mange av de beste ideene til plateutgivelser oppstår når noen, i stedet for å henge seg opp i hvordan musikken *skal* fremføres, er nysgjerrig på hvordan den *kan* fremføres. *Kan* man spille Griegs musikk akkurat slik Grieg selv fremførte den? Hvordan *kan* Chopins musikk klinge? *Kan* man kombinere barokkarier med nyskrevne poplåter?

I løpet av de tre siste månedene av 2010 fikk publikum presentert tre CD-plater, "Chasing the butterfly", "Mazurka – Remaking Chopin" og "Love Songs Re-spelled," som alle er sprunget ut av kreative ideer om fremføringspraktiske muligheter. *Recreating, remaking og respelled*: Det handler om å presentere noe gammelt på en ny måte.

Grieg som Grieg

På "Chasing the butterfly" er det Edvard Griegs pianospill opphavsmennene har vært på jakt etter.

Pianisten Sigurd Slåttebrekk har, sammen med produsent Tony Harrison, tatt for seg de over hundre år gamle, sprakete voksrullene med Griegs innspillinger av egne verker. Målet har vært å imitere Griegs spillestil, ikke først og fremst for å kopiere, men for å lære av en fremragende pianist, bringe en forgangen utøvertradisjon frem i lyset og slik berike fremføringer av denne musikken i dag.

Det mest iøyrefallende med Griegs spill er det hurtige og stadig vekslende tempoet. Få, om noen, av dagens utøvere tør å ta seg slike friheter. De gamle opptakene er uvurderlige, ikke bare som historisk dokument over Griegs tolkning av egne verker og over romantisk utøvertradisjon, men også som inspirasjonskilde. Unge musikere kan oppdage helt nye måter å tenke og spille på ved å lytte til den gamle mesteren.

Riktignok kan Chopins melodier og klanger anes i det ferdige produktet, men først og fremst viser Asheim hvordan denne musikken kan inspirere til å skape noe nytt. Det er en lang vei fra de pene pikenes søtladne pianospill i 1800-tallssalonger til sigøynerorkesterets upolerte klang, instrumentale effekter, frekke glissandi og improvisatoriske spillestil. Klarinetten hyler, fiolinen hveser og trekkspillbelgen puster og peser mens det klimpres og rasles på strenger og tangenter. Og bak alt dette ligger altså fremdeles de stiliserte polske dansene til Frédéric Chopin.

Det er forbløffende hva denne musikken har gitt opphav til. Der Slåttebrekk i sitt Grieg-prosjekt nærmer seg det man, med et betent uttrykk, kan kalle det autentiske, tøyer Asheim grensene for hvilke og hvor store friheter man kan ta seg i forhold til det klassiske repertoaret. Det er forfriskende og modig.

Pop som barokk

Også sopranen Elisabeth Holmertz og barokkgitaristen Fredrik Bock forener det gamle og det nye. På "Love Songs Re-spelled" er et knippe sanger av den italienske 1600-tallskomponisten Barbara Strozzi satt sammen med tre poplåter av Susanna Wallumrød, Benedicte Torget og Ane Brun, samt popklassikeren "Hallelujah" av Leonard Cohen. Hensikten har vært å vise likheten mellom barokkens solosanger og den moderne populærmusikkens sanger-låtskrivertradisjon.

Sjangrene har åpenbare fellestrekk i tekstur (melodi med akkompagnement) og tekstgrunnlag. Hvorvidt prosjektet er vellykket kan likevel diskuteres. Låter ikke Ane Bruns musikk tross alt best når den fremføres av Ane Brun? Mange vil nok i alle fall hevde at de briljante barokkmusikerne Holmertz og Bock låter best når de fremfører musikk av Strozzi. Sjangeroverskridelser er ofte kjærkomne, men det blir en vurdering fra gang til gang om nettopp dette er en kombinasjon som beriker musikken eller ikke.

En ny platetrend?

Det er en tendens i det klassiske platemarkedet til å prøve ut nye måter å formidle det kunstmusikalske repertoaret på. Tiden vil vise hvilke kreative ideer som setter an tonen for platesalget fremover og hvilke som faller gjennom.

Disse tre CD-platene har vist at det kan være fruktbart å spørre seg hvordan musikken *kan* fremføres og ikke låse seg fast i hvordan den *skal* spilles. Grieg som Grieg låter herlig duggfriskt, og Chopin gjør seg overraskende godt som sigøyner. Derimot har jeg min tvil om pop og barokk kommer til å innlede noe varig forhold med det aller første.

Thomas Erma Møller - Ballade